

Použití zbraně

Za zbraň je považována nejen zbraň v technickém slova smyslu, ale jakýkoliv předmět způsobilý přivodit zranění. O zbraň se jedná i tehdy, použije-li pachatel při útoku na poškozeného elektrický proud. Užitím zbraně k útoku nebo k překonání nebo zamezení odporu je nejen užití zbraně k fyzickému násilí, ale i její užití k působení na psychiku poškozeného, tj. k hrozbě. Trestný čin je spáchán se zbraní i tehdy, když pachatel přímo zbraně nepoužil ke spáchání trestného činu, ale měl ji za tím účelem u sebe, aby ji podle potřeby skutečně použil.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 8 Tdo 482/2007, ze dne 30.5.2007)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v neveřejném zasedání o dovolání nejvyšší státní zástupkyně podaném v neprospěch obviněných K. B. a V. R., proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 12. 12. 2006, sp. zn. 5 To 735/2006, v trestní věci vedené u Okresního soudu v Karviné - pobočka v Havířově pod sp. zn. 105 T 19/2006, tak, že podle § 265k odst. 1, 2 tr. ř. se zrušuje rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 12. 12. 2006, sp. zn. 5 To 735/2006, a to v celé části týkající se obviněných K. B. a V. R. Podle § 265k odst. 2 tr. ř. se zrušují také další rozhodnutí na zrušené rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Podle § 265l odst. 1 tr. ř. se Krajskému soudu v Ostravě přikazuje, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění :

Rozsudkem Okresního soudu v Karviné - pobočka v Havířově byli obvinění J. T., K. B. a V. R. uznáni vinnými, že:

„obviněný J. T.:

1.
v přesně nezjištěné době a místě v průběhu měsíce března 2005 za úplatu pod příslibem vyplacení částky ve výši 150.000,- Kč, ze které jim dne 31. 3. 2005 předal částku ve výši 75.000,- Kč, požadoval po V. R. a K. B. uskutečnění účinné nátlakové akce proti poškozené Ing. M. M., jejímž cílem mělo být zastavení jejich obchodních aktivit, což jmenovaní níže popsaným jednáním následně učinili, přičemž následně jim doplatil zbylou část příslibené finanční částky,

obvinění K. B. a V. R. společně:

2.
dne 27. 4. 2005 v době kolem 08.30 hodin v H., po předchozí společné domluvě, zazvonili u bytu Ing. M. M., na její dotaz a nahlédnutí přes panoramatické kukátko vstupních dveří se představili jako příslušníci Policie ČR a prokázali se služebními průkazy Policie ČR, po otevření vstupních dveří ihned vstoupili do bytu, zkroutili jí její ruku za záda, takto ji dotlačili do obývacího pokoje, kde ji tlakem na zkroucenou ruku přinutili ke kleknutí před sedací soupravu, přiložili jí zezadu k hlavě nezjištěnou krátkou střelnou zbraň, V. R. jí ukázal injekční stříkačku s jehlou chráněnou krytem obsahující neznámou hnědou tekutinu, o které prohlásil, že se jedná o virus žloutenky s tím, že pokud bude „dělat problémy, tak jí to on nebo někdo jiný píchne do těla“, přitom K. B. prohledával její byt, ze kterého jí vzal notebook se softwarwem v hodnotě 35.946,- Kč, bluetooth v hodnotě

1.250,- Kč, 2 SIM karty v hodnotě 200,- Kč, pracovní sešit s údaji o podnikání, tedy věci v celkové hodnotě 37.396,- Kč, a jeden z obviněných poškozenou udeřil zezadu do hlavy tak, až omdlela,

3.

po prohledání bytu a zajištění shora uvedených věcí, na stejném místě, po zopakování hrozby použití střelné zbraně, kterou měla Ing. M. M. neustále přiloženu ke hlavě, a V. R. po ní požadoval podepsání směnky svým jménem ve prospěch J. T. na částku ve výši 1.000.000,- Kč, když se jmenované vlivem silného rozrušení opakovaně nepodařilo směnku dle jeho představy vypsát, odjít V. R. předmětnou zbraň a se slovy „Tak to je už naposled!“ ji přiměl k řádnému vypsání nové směnky se stejnými údaji, na to jí sdělili, že pokud věc oznámí na policii, píchnou jí injekci s neznámou tekutinou a nikdo už nezjistí příčinu její smrti, pro umocnění svých hrozeb k ní přistoupil K. B., který jí se slovy „To máte pro výstrahu!“ zasadil ránu elektrickým paralyzérem, přiloženým k jejímu pravému boku, po této ráně Ing. M. M. upadla na zem do krátkého bezvědomí, načež byt opustili,

přičemž v důsledku jednání K. B. a V. R. pod body 2 a 3 obžaloby Ing. M. M. utrpěla povrchní zranění v oblasti pravé temenní krajiny, poranění pravé strany hrudníku a podvrtnutí krční páteře, která si vyžádala léčení po dobu nejméně tří týdnů“.

Takto zjištěné jednání obviněných soud prvního stupně právně kvalifikoval u obviněného J. T. pod bodem 1. jako návod k trestnému činu vydírání podle § 10 odst. 1 písm. b) tr. zák. k § 235 odst. 1 tr. zák. a u obviněných K. B. a V. R. pod bodem 2. jako trestné činy loupeže podle § 234 odst. 1 tr. zák., porušování domovní svobody podle § 238 odst. 1, odst. 3 tr. zák. (to ve shodě s obžalobou) a poškozování cizích práv podle § 209 odst. 1 písm. a), odst. 2 tr. zák., a pod bodem 3. jako trestný čin vydírání podle § 235 odst. 1, odst. 2 písm. c), e) tr. zák. [to na rozdíl od obžaloby, v níž byla použita kvalifikace jako trestného činu vydírání podle § 235 odst. 1, odst. 2 písm. c), d), e) tr. zák. a trestného činu porušování domovní svobody podle § 238 odst. 1, 3 tr. zák.].

Za to jim soud uložil: obviněnému J. T. podle § 235 odst. 1 tr. zák. trest odnětí svobody v trvání jednoho roku, jehož výkon podle § 58 odst. 1, § 59 odst. 1 tr. zák. podmíněně odložil na zkušební dobu v trvání tří let, a trest propadnutí věcí (v rozsudku přesně vyjmenovaných), obviněnému V. R. podle § 234 odst. 1 tr. zák. za použití § 35 odst. 1 tr. zák. úhrnný trest odnětí svobody v trvání tří let nepodmíněně, pro jehož výkon jej podle § 39a odst. 3 tr. zák. zařadil do věznice s dozorem, podle § 49 odst. 1, § 50 odst. 1 tr. zák. trest zákazu činnosti spočívající v zákazu výkonu zaměstnání nebo podnikatelské činnosti v oboru spojeném s používáním zbraní na dobu deseti let a podle § 55 odst. 1 tr. zák. trest propadnutí věcí (v rozsudku přesně vyjmenovaných), a obviněnému K. B. podle § 234 odst. 1 tr. zák. za použití § 35 odst. 1 tr. zák. úhrnný trest odnětí svobody v trvání dvou roků nepodmíněně, pro jehož výkon jej podle § 39a odst. 2, písm. b) tr. zák. zařadil do věznice s dozorem, podle § 49 odst. 1, § 50 odst. 1 tr. zák. trest zákazu činnosti spočívající v zákazu výkonu zaměstnání nebo podnikatelské činnosti v oboru spojeném s používáním zbraní na dobu šesti let a podle § 55 odst. 1 tr. zák. trest propadnutí věcí (v rozsudku přesně vyjmenovaných). Obviněným K. B. a V. R. podle § 228 odst. 1 tr. ř. rovněž stanovil povinnost rukou společnou a nerozdílnou zaplatit na náhradu škody poškozené Ing. M. M. částku 4.280,- Kč, přičemž podle § 229 odst. 2 tr. ř. tuto poškozenou se zbytkem jejího nároku na náhradu škody odkázal na řízení ve věcech občanskoprávních; na toto řízení odkázal podle § 229 odst. 1 tr. ř. rovněž společnost A., s. r. o.

Rozsudek soudu prvního stupně obvinění J. T., K. B. a V. R., okresní státní zástupce a poškozená Ing. M. M. napadli odvoláními, o nichž rozhodl Krajský soud v Ostravě rozsudkem ze dne 12. 12. 2006, sp. zn. 5 To 735/2006, tak, že podle § 258 odst. 1 písm. b), d), f) tr. ř. zrušil napadené rozhodnutí v celém rozsahu a za podmínek § 259 odst. 3 písm. b) tr. ř.

pod bodem 1/ nově uznal obviněné K. B. a V. R. vinnými tím, že společně:

„dne 27. 4. 2005 v době kolem 8:30 hod. v H. po předchozí společné domluvě zazvonili u bytu Ing. M. M., na její dotaz a nahlédnutí přes panoramatické kukátko vstupních dveří se představili jako příslušníci Policie ČR a prokázali se služebními průkazy Policie ČR, po otevření vstupních dveří ihned vstoupili do bytu, zkroutili jí její ruku za záda, takto ji dotlačili do obývacího pokoje, kde ji tlakem na zkroucenou ruku přinutili ke kleknutí před sedací soupravu a přitom ji, za stálého přidržování, slovně nutili k tomu, aby zanechala dalšího nepřátelského jednání vůči J. T., na to K. B. prohledal její byt, ze kterého jí vzal notebook se softwarem v celkové hodnotě 35.946,- Kč a bluetooth v hodnotě 1.250,- Kč ke škodě firmy A., s. r. o., 2 SIM karty v hodnotě 200,- Kč a pracovní sešit s údaji o podnikání ke škodě Ing. M. M., přičemž zatímco K. B. byt prohledával, V. R. požadoval po Ing. M. M. podepsání směnky svým jménem ve prospěch J. T. na částku ve výši 1.000.000,- Kč, což se jmenované na opakovaný pokus podařilo, a nakonec k Ing. M. M. přistoupil K. B., který ke zdůraznění vážnosti situace jmenované zasadil ránu elektrickým paralyzérem, přiloženým k jejímu pravému boku, v důsledku čehož jmenovaná upadla na zem, načež oba obžalovaní byt opustili, a v důsledku jednání obžalovaných K. B. a V. R. Ing. M. M. utrpěla povrchní zranění v oblasti pravé temenní krajiny, poranění pravé strany hrudníku a podvrtnutí krční páteře, která si vyžádala léčení a pracovní neschopnost do 11. 5. 2005.“

Takto popsané jednání obviněných K. B. a V. R. odvolací soud právně posoudil jako trestné činy loupeže podle § 234 odst. 1 tr. zák., vydírání podle § 235 odst. 1 tr. zák., porušování domovní svobody podle § 238 odst. 1 tr. zák. a poškozování cizí věci podle § 209 odst. 1 písm. a), odst. 2 tr. zák. Obviněnému K. B. za to uložil podle § 234 odst. 1 za použití § 35 odst. 1 tr. zák. úhrnný trest odnětí svobody v trvání dvou roků, jehož výkon podle § 58 odst. 1, § 59 odst. 1 tr. zák. podmíněně odložil na zkušební dobu v trvání pěti roků, podle § 49 odst. 1, § 50 odst. 1 tr. zák. trest zákazu činnosti spočívající v zákazu výkonu zaměstnání nebo podnikatelské činnosti v oboru spojeném s používáním zbraní na dobu tří let a podle § 55 odst. 1 tr. zák. trest propadnutí věcí (v rozsudku přesně vyjmenovaných). Obviněnému V. R. uložil podle § 234 odst. 1 za použití § 35 odst. 1 tr. zák. úhrnný trest odnětí svobody v trvání dvou roků, jehož výkon podle § 58 odst. 1 tr. zák., § 59 odst. 1 tr. zák. podmíněně odložil na zkušební dobu v trvání pěti let, podle § 49 odst. 1, § 50 odst. 1 tr. zák. trest zákazu činnosti spočívající v zákazu výkonu zaměstnání nebo podnikatelské činnosti v oboru spojeném s používáním zbraní na dobu tří let a podle § 55 odst. 1 tr. zák. trest propadnutí věcí (v rozsudku přesně vyjmenovaných). Oběma těmto obviněným podle § 228 odst. 1 tr. ř. stanovil povinnost společně a nerozdílně zaplatit na náhradě škody poškozené Ing. M. M. částku 14.071,- Kč. Konečně podle § 229 odst. 1 tr. ř. odkázal poškozenou A., s. r. o., s nárokem na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních.

Naproti tomu ve výroku pod bodem 2/ odvolací soud obviněného J. T. podle § 226 písm. a) tr. ř. zprostil obžaloby pro skutek, v němž byl obžalobou spatřován návod k trestnému činu loupeže podle § 10 odst. 1 písm. b) k § 234 odst. 1 tr. zák., návod k trestnému činu vydírání podle § 10 odst. 1 písm. b) k § 235 odst. 1, 2 písm. d) tr. zák. a návod k trestnému činu porušování domovní svobody podle § 10 odst. 1 k § 238 odst. 1, 2 tr. zák. Zároveň podle § 73 odst. 1 písm. d) tr. zák. vyslovil zabránění věci, a to jednoho kusu směnky na částku 1.000.000,- Kč na řad J. T., uložené v trezoru Okresního soudu Karviná - pobočka Havířov.

Výrokem pod bodem 3/ odvolací soud odvolání okresního státního zástupce ve věci obviněných K. B. a J. T. podle § 256 tr. ř. zamítl.

Proti citovanému rozsudku Krajského soudu v Ostravě podala dovolání nejvyšší státní zástupkyně, a to v neprospěch obviněných K. B. a V. R. proti výrokům o vině trestnými činy vydírání podle § 235 odst. 1 tr. zák. a porušování domovní svobody podle § 238 odst. 1 tr. zák. Odkázala v něm na dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., neboť je přesvědčena, že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku.

Po rekapitulaci dosavadního průběhu trestního řízení dovolatelka konstatovala, že soudem v předchozích stádiích trestního řízení učiněná skutková zjištění nejsou v rozporu s provedenými důkazy (a tím méně v rozporu extrémním) a těmito skutkovými zjištěními je proto vázán i dovolací soud. K trestnému činu vydírání podle § 235 tr. zák. konkrétně uvedla, že odvolací soud učinil sice správný závěr o tom, že trestný čin vydírání podle § 235 tr. zák. byl spáchán souběžně s trestným činem loupeže podle § 234 odst. tr. zák. a nikoliv v jednočinném souběhu s ním, ale zároveň pochybil při hodnocení okolností podmiňujících použití vyšší trestní sazby podle odst. 2 písm. c), d) § 235 tr. zák. a ve formulaci tzv. právní věty. Naplnění skutkové podstaty trestného činu vydírání podle § 235 odst. 1 tr. zák. totiž spatřoval podle právní věty v tom, že „jiného násilím nutili, aby něco opomenul“, bez povšimnutí však ponechal další část skutkové věty, z níž vyplývá, že obvinění též nutili poškozenou Ing. M. M. vystavit ve prospěch J. T. směnku na částku 1.000.000,- Kč, a že před odchodem z bytu na zdůraznění shora uvedených požadavků použili proti poškozené elektrický paralyzér, který je třeba považovat za zbraň ve smyslu § 89 odst. 5 tr. zák. Dovolatelka proto vyslovila názor, že skutek měl být kvalifikován jako trestný čin vydírání podle § 235 odst. 1, 2 písm. c), d) tr. zák. dílem dokonáný, dílem nedokonáný ve stadiu pokusu podle § 8 odst. 1 tr. zák. (včetně přiměřené modifikace právní věty).

K trestnému činu porušování domovní svobody nejvyšší státní zástupkyně namítla, že zvolenou právní kvalifikaci toliko podle § 238 odst. 1 tr. zák. odvolací soud odůvodnil tím, že oba obvinění (K. B. a V. R.) sice do bytu poškozené vnikli neoprávněně za použití lsti, jejich další jednání uvnitř bytu jim však k tíži přičítat nelze, neboť poškozená jim nedala najevo, že se v bytě nachází neoprávněně a nevyzvala je k jeho opuštění. Citovaný výrok o vině tak považovala za výrok spočívající na nesprávném právním posouzení ve smyslu § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Zdůraznila, že oba obvinění užili proti poškozené bezprostředně po vstupu do bytu násilí, toto násilí po celou dobu jejich pobytu uvnitř přetrvávalo a vyvrcholilo použitím elektrického paralyzéro. Tím, že použili bezprostředně po vstupu do bytu proti poškozené násilí, prakticky vyloučili možnost, aby je poškozená z bytu vykázala a byli tak srozuměni s tím, že se v bytě zdržují po celou dobu neoprávněně (v této souvislosti odkázala na usnesení Nejvyššího soudu pod sp. zn. 7 Tdo 382/2005). Jelikož elektrický paralyzér je třeba z důvodu shora zmíněného považovat za zbraň, vyslovila přesvědčení, že skutek měl být právně kvalifikován u obou obviněných jako trestný čin porušování domovní svobody podle § 238 odst. 1, 3 tr. zák.

Posouzení skutku jako trestného činu poškozování cizích práv podle § 209 odst. 1 písm. a), odst. 2 tr. zák. nejvyšší státní zástupkyně považovala za správné a odpovídající zákonu. Protože shora uvedené trestné činy směřují proti různým objektům (právu na ochranu obydlí a právu na svobodné rozhodování), není vyloučen jejich souběh a s ohledem na různou výši jejich zákonných trestních sazeb nepřichází v úvahu ani jejich faktická konzumpce. Dále zdůraznila, že pokud byly v obou dovoláním namítaných případech formálně naplněny okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby, byl podstatně zvýšen i stupeň společenské nebezpečnosti trestných činů vydírání podle § 235 odst. 1 tr. zák. a porušování domovní svobody podle § 238 odst. 1 tr. zák. a použití vyšší trestní sazby je tak odůvodněno i po stránce materiální.

Nejvyšší státní zástupkyně proto v závěru svého dovolání navrhla, aby Nejvyšší soud: 1) podle § 265k odst. 1, 2 tr. ř. částečně zrušil rozsudek odvolacího soudu ve výrocích o vině obviněných K. B. a V. R. trestnými činy vydírání podle § 235 odst. 1 tr. zák. a porušování domovní svobody podle § 238 odst. 1 tr. zák., ve výrocích o trestech a ve výroku o zamítnutí odvolání státního zástupce ve věci obviněného K. B., jakož i všechna další rozhodnutí na něj obsahově navazující, pokud v důsledku částečného zrušení pozbyla podkladu; 2) věc podle § 265l odst. 1 tr. ř. přikázal Krajskému soudu v Ostravě k novému projednání a rozhodnutí. Zároveň souhlasila s tím, aby takové rozhodnutí učinil za podmínek § 265r odst. 1 písm. a) tr. ř. v neveřejném zasedání. S projednáním věci v neveřejném zasedání vyslovila podle § 265r odst. 1 písm. c) tr. ř. souhlas i pro případ jiného nežli navrhovaného

rozhodnutí dovolacího soudu.

K dovolání nejvyšší státní zástupkyně se vyjádřili oba obvinění K. B. a V. R. prostřednictvím svých obhájců Mgr. I. D. a JUDr. J. M.

Obviněný K. B. poté, co stručně zrekapituloval dovolací námitky nejvyšší státní zástupkyně, uvedl, že se s těmito námitkami neztotožňuje, neboť soud druhého stupně se zabýval všemi dostupnými důkazy a velmi pečlivě je posoudil jednotlivě i ve svém souhrnu a dospěl tak ke správným zjištěním o vině a trestu. Nesouhlas vyslovil zejména s názorem dovolatelky, že soud měl vzhledem k druhé části skutkové věty kvalifikovat jeho jednání jako trestný čin vydírání podle § 235 odst. 2 tr. zák. Obviněný tvrdil, že se ke svému jednání zcela doznal, pravdivě popsal průběh celé události v bytě poškozené, a zvláště upozornil na skutečnost, že nebyl přítomen tomu, když spoluobviněný V. R. měl poškozenou nutit k podpisu směnky (v této souvislosti zpochybnil výpověď poškozené). Souhlasil naopak s rozhodnutím odvolacího soudu, který aplikoval zásadu in dubio pro reo v situaci, kdy údajně nebylo prokázáno, že by byla poškozená nucena k podpisu směnky.

Pokud jde o další námitku nejvyšší státní zástupkyně týkající se nesprávné právní kvalifikace jeho jednání jako trestného činu porušování domovní svobody podle § 238 tr. zák., obviněný i v tomto případě vyslovil názor, že odvolací soud velmi podrobně zhodnotil všechny skutkové okolnosti a vyvodil z nich správné právní závěry. Za odpovídající označil i výrok o trestu, který mu odvolací soud napadeným rozsudkem uložil, neboť vyhodnocení materiální stránky bylo ve srovnání s převažujícími polehčujícími okolnostmi správné. Použití paralyzéro vůči poškozené považoval za zkratkovité jednání, za které se již veřejně omluvil, zároveň podotkl, že i následky tohoto útoku na poškozenou byly v podstatě nulové a poškozená navíc po tomto incidentu nadále pokračovala v nekalém jednání vůči osobě J. T.

Závěrem svého vyjádření obviněný K. B. navrhl, aby Nejvyšší soud dovolání nejvyšší státní zástupkyně proti rozsudku odvolacího soudu zamítl jako nedůvodné, a souhlasil s tím, aby věc byla projednána v neveřejném zasedání ve smyslu § 265r odst. 1 písm. c) tr. ř.

Obviněný V. R. ve vyjádření k podanému dovolání namítl, že nejvyšší státní zástupkyně v něm výslovně pouze u trestného činu porušování domovní svobody podle § 238 odst. 1 tr. zák. (nikoliv u trestného činu vydírání podle § 235 odst. 1 tr. zák.) uvedla, že jde o „nesprávné právní posouzení“, přitom ale nikde nekonkretizovala, zda jde o nesprávné právní posouzení skutku nebo jiné nesprávné hmotně právní posouzení. Domníval se proto, že již z těchto důvodů jde o dovolání nepřezkoumatelné.

Podle názoru obviněného nejvyšší státní zástupkyně neuvedla přílehlavé argumenty podřaditelné pod dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. a v podstatě brojila pouze proti hodnocení důkazů odvolacím soudem. Odkázal rovněž na zásadu proporcionality a dožadoval se přezkoumání toho, zda je vůbec nutné s ohledem na potřebu stability pravomocných soudních rozhodnutí měnit napadená rozhodnutí jen na základě tvrzeného porušení zákona. Případné porušení totiž nepovažoval za natolik intenzivní, aby to odůvodnilo tak významný akt, jako je zrušení pravomocného rozhodnutí.

Dále obviněný uvedl, že není jasné, čeho se podané dovolání domáhá, když poukazuje na pochybení odvolacího soudu při kvalifikaci trestného činu vydírání podle § 235 tr. zák. Nejvyšší státní zástupkyně v dovolání naznačila, že odvolací soud měl správně věc podřadit pod ustanovení § 235 odst. 1, 2 písm. c), d) tr. zák., podle obviněného je však ze souvislostí zřejmé, že „dovolání ze domáhá této kvalifikace proto, že ji spojuje s podpisem směnky, která je vystavena na částku, naplňující požadavek značné škody, obžaloba i rozsudek soudu prvního stupně však v rozporu se skutkovou větou užily v právní větě výraz na svědkovi, korespondující kvalifikované skutkové podstatě pod písm. e)“.

Obviněný rovněž tvrdil, že podané dovolání jde nad rámec odvolání okresního státního zástupce a pokud jde o požadavek kvalifikovat jednání podle § 235 odst. 1, 2 písm. d) tr. zák., jde o porušení zásady zákazu reformationis in peius. V rozporu s touto zásadou shledal i další požadavek dovolání, a to výtku, že odvolací soud nechal bez povšimnutí další část skutkové věty, z níž plyne, že „obvinění též nutili poškozenou vystavit směnku ...“. Odvolání okresního státního zástupce se totiž ničeho takového nedomáhalo. Obviněný nesouhlasil ani s argumentem nejvyšší státní zástupkyně týkajícím se použití elektrického paralyzátoru, neboť k tomuto jednání spoluobviněného K. B. došlo až po dokonání trestného činu vydírání podle § 235 tr. zák.; právní kvalifikaci použitou odvolacím soudem proto považoval za vhodnou.

K trestnému činu porušování domovní svobody podle § 238 tr. zák. obviněný opětovně namítl, že je nepřezkoumatelné, v čem je spatřováno porušení hmotně právních ustanovení. Dodal, že prvotní nejasnosti do věci vnesl již okresní státní zástupce v podané obžalobě a následně i soud prvního stupně, který v popisu skutku jednal v rozporu s příkazem extensivní aplikace zákazu reformationis in peius formulovaným v rozhodnutí Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 670/05. Odvolací soud svým výrokem o vině tato pochybení v podstatě napravil a jednal tudíž v rámci citované zásady.

Obviněný V. R. v závěru svého vyjádření v podrobnostech odkázal na odůvodnění svého odvolání a vyslovil přesvědčení, že argumenty uplatněné nejvyšší státní zástupkyní v dovolání nemohou obstát. Navrhl proto, aby Nejvyšší soud dovolání odmítl s přihlédnutím k tomu, že bylo podáno z jiného důvodu než je uveden v § 265b tr. ř., jde o dovolání zjevně neopodstatněné a je zcela zřejmé, že projednání dovolání by nemohlo zásadně ovlivnit postavení obviněného, protože otázka, která má být z podnětu dovolání řešena, není po právní stránce zásadního právního významu, tedy aby dovolání odmítl podle § 265i odst. 1 písm. b), e), f) tr. ř., příp. zamítl podle § 265j tr. ř. jako nedůvodné.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 265c tr. ř.) shledal, že v této trestní věci je dovolání přípustné, neboť napadá rozhodnutí, jímž byli obvinění K. B. a V. R. uznáni vinnými a byl jim uložen trest [§ 265a odst. 2 písm. a) tr. ř.], bylo podáno osobou oprávněnou [§ 265d odst. 1 písm. a) tr. ř.], v zákonné lhůtě a na místě, kde lze podání učinit (§ 265e odst. 1, 2 tr. ř.), a splňuje i obligatorní náležitosti obsahu dovolání uvedené v § 265f odst. 1 tr. ř.

Podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. lze dovolání podat, jestliže rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotně právním posouzení.

Z dikce citovaného ustanovení plyne, že ve vztahu ke zjištěnému skutku je možné dovoláním vytýkat výlučně vady právní. Zpochybnění správnosti skutkových zjištění nelze zahrnout do zákonem vymezeného okruhu dovolacích důvodů podle § 265b tr. ř., proto je též dovolací soud vázán skutkovými zjištěními soudu prvního stupně, event. soudu odvolacího, a těmito soudy zjištěný skutkový stav je pro něj východiskem pro posouzení skutku z hlediska hmotného práva.

V mezích uplatněného dovolacího důvodu lze namítat, že skutek, jak byl soudem zjištěn, byl nesprávně právně kvalifikován jako trestný čin, ačkoliv o trestný čin nejde nebo jde o jiný trestný čin, než kterým byl obviněný uznán vinným. Na podkladě tohoto dovolacího důvodu nelze proto přezkoumávat a hodnotit správnost a úplnost skutkových zjištění, na nichž je napadené rozhodnutí založeno, ani prověřovat úplnost provedení dokazování a správnost hodnocení důkazů ve smyslu ustanovení § 2 odst. 5, 6 tr. ř., poněvadž tato činnost soudu spočívá v aplikaci ustanovení procesních, nikoliv hmotně právních. Vedle vad, které se týkají právního posouzení skutku, lze vytýkat též „jiné nesprávné hmotně právní posouzení“. Rozumí se jím zhodnocení otázky, která nespočívá přímo v právní kvalifikaci skutku, ale v právním posouzení jiné skutkové okolnosti mající význam z hlediska hmotného práva. Současně platí, že obsah konkrétně uplatněných námitek, o něž se opírá existence určitého dovolacího důvodu, musí věcně odpovídat zákonnému vymezení takového dovolacího důvodu podle § 265b tr. ř., nestačí jen formální odkaz na příslušné ustanovení obsahující některý z

dovolacích důvodů.

Pokud nejvyšší státní zástupkyně v podaném dovolání uplatnila dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., učinila tak relevantně, neboť námitka týkající se hmotně právního posouzení zjištěného skutku by jej mohla založit (shora zmíněné výhrady obviněného V. R., že jde o dovolání nepřezkoumatelné, nebylo možné akceptovat).

Nejvyšší soud se proto dále zabýval otázkou, zda dovolání nejvyšší státní zástupkyně je v uvedeném směru opodstatněné. Jelikož shledal, že tomu tak je, přezkoumal za podmínek uvedených v § 265i odst. 3 tr. ř. zákonnost a odůvodněnost těch výroků rozhodnutí, proti nimž bylo dovolání podáno, v rozsahu a z důvodů uvedených v dovolání, jakož i řízení napadené části rozhodnutí předcházející. K vadám výroků, které nebyly dovoláním napadeny, přihlížel, jen pokud by mohly mít vliv na správnost výroků, proti nimž bylo podáno dovolání.

K závěru, že podané dovolání je důvodné, Nejvyšší soud dospěl na podkladě těchto skutečností:

Podle § 120 odst. 3 tr. ř. výrok rozsudku, jímž se obviněný uznává vinným, musí přesně označovat trestný čin, jehož se výrok týká, a to nejen zákonným pojmenováním a uvedením příslušného zákonného ustanovení, nýbrž i uvedením místa, času a způsobu spáchání, popřípadě i uvedením jiných skutečností, jichž je třeba k tomu, aby skutek nemohl být zaměněn s jiným, jakož i uvedením všech zákonných znaků včetně těch, které odůvodňují určitou trestní sazbu. Ve skutkové větě výrokové části rozsudku tudíž musí být popsány všechny znaky skutkové podstaty daného trestného činu, a to slovním vyjádřením všech okolností, které v konkrétním případě vytváří znaky tohoto trestného činu. Popis skutku proto nemůže být libovolný, ale musí vyjadřovat všechny skutečnosti významné pro právní kvalifikaci.

O správné právní posouzení skutku se jedná tehdy, když popis skutku ve výroku rozsudku uvedený je v souladu s právní větou, obsahující formální zákonné znaky skutkové podstaty konkrétního trestného činu (a současně skutek dosahuje potřebný stupeň společenské nebezpečnosti). Naproti tomu o nesprávné právní posouzení se jedná v případě, že popis skutku vyjádřený ve skutkové větě výroku rozsudku bezesbýtku neodpovídá formálním znakům použité skutkové podstaty trestného činu vyjádřeným v právní větě výroku. Z logiky věci plyne, že o nesprávné právní posouzení skutku by se jednalo též v případě, kdy sice skutková věta i právní věta výroku jsou v souladu, avšak skutek nedosahuje potřebného stupně společenské nebezpečnosti.

Z hlediska napadeného rozhodnutí a obsahu dovolání nejvyšší státní zástupkyně je významná otázka, zda skutek obviněných vykazuje vedle nezpochybňovaných zákonných znaků trestných činů loupeže podle § 234 odst. 1 tr. zák. a porušování cizích práv podle § 209 odst. 1 písm. a), odst. 2 tr. zák. též znaky trestného činu vydírání podle § 235 odst. 1, 2 písm. c), d) tr. zák. (tedy nikoliv jen podle § 235 odst. 1 tr. zák.) a trestného činu porušování domovní svobody podle § 238 odst. 1, 3 tr. zák. (tedy nikoliv jen podle § 238 odst. 1 tr. zák.).

Obvinění K. B. a V. R. se podle zjištění soudů obou stupňů dopustili v časové řadě jako prvního trestného činu naposledy zmíněného. Už proto se jeví vhodným zaměřit pozornost nejprve na tento trestný čin a v obecné rovině uvést jeho formální zákonné znaky v základní i kvalifikovaných skutkových podstatách.

Trestného činu porušování domovní svobody podle § 238 odst. 1 tr. zák. se dopustí ten, kdo neoprávněně vnikne do domu nebo do bytu jiného nebo tam neoprávněně setrvává.

Tohoto trestného činu podle odstavce 2 se dopustí pachatel, užije-li při činu uvedeném v odstavci 1 násilí nebo pohrůžky bezprostředního násilí nebo překoná-li překážku, jejímž účelem je zabránit

vniknutí.

Konečně uvedeného trestného činu podle odstavce 3 se pachatel dopustí, jestliže užije při činu uvedeném v odstavci 1 násilí nebo pohrůžky bezprostředního násilí a takový čin spáchá se zbraní nebo nejméně se dvěma osobami.

Z tzv. právní věty výroku o vině dovoláním napadeného rozsudku soudu druhého stupně se podává, že obvinění K. B. a V. R. „neoprávněně vnikli do bytu jiného“. Odvolací soud úměrně tomu považoval za naplněné zákonné znaky trestného činu porušování domovní svobody pouze v jeho základní skutkové podstatě podle § 238 odst. 1 tr. zák.

Uvedená právní věta a použitá právní kvalifikace však bezezbytku neodpovídá skutkové části výroku o vině z tohoto rozsudku. Z ní je totiž zřejmé, že i odvolací soud (přes modifikaci skutku zjištěného soudem prvního stupně) vzal za prokázané, že oba obvinění „... po předchozí společné domluvě zazvonili u bytu Ing. M. M., ... se představili jako příslušníci Policie ČR a prokázali se služebními průkazy ..., po otevření vstupních dveří ihned vstoupili do bytu, zkroutili jí její ruku za záda, takto ji dotlačili do obývacího pokoje, kde ji tlakem na zkroucenou ruku přinutili ke kleknutí před sedací soupravu a přitom ji, za stálého přidržování, slovně nutili k tomu, aby zanechala dalšího nepřátelského jednání vůči J. T., ..., a nakonec k Ing. M. M. přistoupil K. B., který ke zdůraznění vážnosti situace jmenované zasadil ránu elektrickým paralyzérem, přiloženým k jejímu pravému boku, v důsledku čehož jmenovaná upadla na zem ...“.

Při takovémto zjištění samozřejmě není pochyb o tom, že oba obvinění vnikli do bytu poškozené neoprávněně. Pokud si ale v bytě počínali výše popsáním způsobem, měl se odvolací soud při úvahách o právní kvalifikaci zabývat jednak otázkou, zda obvinění takovým jednáním naplnili i druhý z alternativních způsobů jednání, jímž lze spáchat základní skutkovou podstatu trestného činu porušování domovní svobody podle § 238 odst. 1 tr. zák. (tj. neoprávněné setrvání v domě nebo v bytě jiného), a jednak otázkou, zda při takovém činu užili proti poškozené násilí. Přitom pozitivní závěr ve druhém z uvedených případů by odůvodňoval použití přísnější právní kvalifikace, než se v napadeném rozsudku odvolacího soudu stalo.

Nejprve je ale třeba k prvnímu z uvedených případů připomenout, že podle respektované judikatury (srov. stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 12. 12. 2001, sp. zn. Tpjn 300/2000, publikované pod č. [14/2002](#) Sb. rozh. trest.) objektem trestného činu porušování domovní svobody je domovní svoboda zaručená článkem 12 Listiny základních práv a svobod (publikované pod č. [2/1993](#) Sb.), který ve svém odst. 1 stanoví, že obydlí je nedotknutelné a není dovoleno do něj vstoupit bez souhlasu toho, kdo v něm bydlí. Chráněna je tak domovní svoboda jak vlastníka, tak oprávněného uživatele domu nebo bytu, jímž může být zejména jeho nájemce, a to proti komukoliv. Domovní svobodu přitom nelze chápat jako pouhou nedotknutelnost, nenarušitelnost obydlí (domu či bytu) v jeho hmotné podstatě, ale je třeba ji chápat šířeji, a to jako právo občana - oprávněné osoby nebýt nikým neoprávněně rušen ve svém soukromí, jež mu poskytuje obývaný dům nebo byt, a to včetně ochrany osobní integrity takové osoby v tomto prostoru. Z toho vyplývá, že domovní svoboda oprávněné osoby nepřestává být porušována pouze při uskutečňování první alternativní formy jednání, tedy neoprávněného vniknutí do jejího domu či bytu, ale její porušování trvá i poté, kdy se pachatel v takovém domě nebo v bytě zdržuje proti vůli oprávněné osoby. To jinými slovy znamená, že porušování domovní svobody oprávněné osoby nekončí v okamžiku úspěšného vniknutí pachatele do uvedeného prostoru, ale k jejímu porušování dochází po celou dobu, kdy se v něm pachatel neoprávněně nachází. Z toho lze dovodit závěr, že pachatel může svým jednáním naplnit zákonný znak předmětného trestného činu i jen neoprávněným vniknutím do domu nebo do bytu jiné osoby. Pokud se ale v tomto prostoru nadále zdržuje proti vůli oprávněné osoby (ihned po vniknutí do něj její dobrovolně nebo nedobrovolně neopustí), dopouští se neoprávněného setrvání v domě nebo v bytě a naplňuje tak i druhý z alternativních způsobů jednání, jímž lze spáchat skutkovou podstatu tohoto

trestného činu. I když v takovém případě je trestný čin dokonán již samotným neoprávněným vniknutím do domu nebo do bytu jiného, je páchán i nadále po celou dobu, po kterou se pachatel po vniknutí v domě nebo v bytě bez oprávnění zdržuje, neboli zde neoprávněně setrvává. To znamená, že takový pachatel trestný čin páchá oběma možnými způsoby, tedy ve formě neoprávněného vniknutí i neoprávněného setrvání.

Ke druhému z uvedených případů je zapotřebí uvést, že pojem násilí v zákoně definován není [ustanovení § 89 odst. 6 tr. zák. není výkladem tohoto pojmu, vztahuje se však (jen) na situace, kdy násilí je prostředkem k dosažení nějakého cíle (např. zmocnit se cizí věci u trestného činu loupeže)]. Při jeho výkladu je třeba vždy vzít v úvahu souvislost, v níž je znaku násilí užito. V právní teorii se rozlišuje násilí ve formě vis absoluta (tj. násilí, které zcela vylučuje jiné než požadované chování oběti, kdy složka vůle u oběti zcela chybí) a vis compulsiva (tj. násilí, které nemá za cíl zcela vyřadit vůli oběti, ale působí na její psychiku s cílem přinutit ji, aby se podrobila nátlaku). V obou případech však pachatel používá fyzické síly k překonání nebo zamezení odporu (ať už kladeného nebo jen očekávaného). Násilí zpravidla směřuje proti osobě, může ale směřovat i proti věci.

Při aplikaci těchto obecných zásad na posuzovaný případ je evidentní, že odvolací soud (i při modifikaci skutkových zjištění způsobem shora uvedeným) se měl možností použití kvalifikované skutkové podstaty trestného činu porušování domovní svobody podle odstavce 2 § 238 tr. zák. zcela reálně zabývat. Pokud tak v odůvodnění svého rozhodnutí činil (srov. stranu 12), Nejvyšší soud nemohl správnosti jeho úvah přisvědčit, neboť jsou jednak rozporuplné a jednak nesprávné.

Rozporuplnost úvah odvolacího soudu je třeba spatřovat v tom, že na jedné straně uzavřel, že „... výsledky dokazování ... nevedou k jednoznačnému závěru o tom, že by obžalovaní užili vůči poškozené násilí ..., natož zbraně, v souvislosti se samotným vniknutím do bytu poškozené nebo s neoprávněným setrváním na tomto místě“, a proto „... nebylo jejich jednání právně kvalifikováno podle § 238 odst. 2, 3 tr. zák.“, aby na druhé straně dovedl, že „... fyzického násilí vůči poškozené se však obžalovaní ve spolupachatelství nepochybně dopustili ...“, byť to dal do souvislosti „... s požadavkem, aby se poškozená zdržela určitého jednání ve vztahu k obžalovanému J. T. ...“, tedy jako násilí u trestného činu vydírání podle § 235 odst. 1 tr. zák.

Nesprávnost úvah odvolacího soudu (srov. stranu 13 jeho rozsudku) pak spočívá jednak v tom, že neshledal „... naplněné objektivní znaky trestného činu porušování domovní svobody, který by spočíval v neoprávněném setrvání, jak to má na mysli ust. § 238 odst. 1 tr. zák.“, jednak v obavě, že „... by zvláště u právní kvalifikace trestným činem porušování domovní svobody podle § 238 tr. zák. vedlo k přičítání téhož protiprávního jednání dvakrát“.

S odkazem na citované stanovisko bylo již shora vyloženo, že porušování domovní svobody oprávněné osoby nekončí v okamžiku úspěšného vniknutí pachatele do domu nebo bytu poškozeného, ale k jejímu porušování dochází po celou dobu, kdy se v něm pachatel neoprávněně nachází. K naplnění zákonných znaků skutkové podstaty trestného činu porušování domovní svobody také není podmínkou, aby napadený poškozený kladl odpor, případně aby dal pachateli slovně nebo alespoň konkludentně najevo, že s jeho dalším setrváním v domě či bytě nesouhlasí. V daném případě nelze poškozené vytýkat, že takový projev nečinila, zvláště když si byla vědoma početní a fyzické převahy dvou útočníků a z obavy před dalším násilím odpor nekladla a plně se podrobila jejich požadavkům. To přece neznamená, že by s jejich setrváním ve svém bytě souhlasila.

Stále s odkazem na citované stanovisko je dále třeba uvést, že použití přísnější právní kvalifikace trestného činu porušování domovní svobody v zásadě nebrání, že ke stejné okolnosti (spočívající např. v pohrůžce bezprostředního násilí realizované použitím zbraně) je přihlíženo rovněž u některého ze sbíhajících se trestných činů (např. u trestného činu loupeže podle § 234 tr. zák.). Zákaz dvojího přičítání jedné a téže okolnosti ve smyslu § 31 odst. 3 tr. zák. se totiž může uplatnit

pouze u skutkové podstaty jednoho a téhož trestného činu. Není proto vyloučeno, aby ke stejné okolnosti bylo přihlédnuto u dvou různých skutkových podstat trestných činů spáchaných v souběhu (srov. přiměřeně č. 3/1976-I Sb. rozh. trest.).

Je tak zřejmé, že dovoláním napadený rozsudek odvolacího soudu přinejmenším stran použité právní kvalifikace jen jako trestného činu porušování domovní svobody podle § 238 odst. 1 tr. zák. je nesprávný a nezákonný. Odvolací soud (i při modifikaci skutku zjištěného soudem prvního stupně) měl již v tzv. právní větě vyjádřit jednak to, že oba obvinění tento trestný čin spáchali v jeho základní skutkové podstatě oběma možnými způsoby, tedy ve formě neoprávněného vniknutí i neoprávněného setrvání, a jednak to, že při takovém činu užili násilí, tedy jej spáchali v kvalifikované skutkové podstatě přinejmenším podle odst. 2 § 238 tr. zák.

Jestliže Nejvyšší soud už z těchto důvodů musel přisvědčit podanému dovolání a shledal zákonné podmínky pro zrušení napadeného rozsudku, musí současně uvést, že soud druhého stupně se dopustil v průběhu odvolacího řízení i závažného procesního pochybení, v důsledku něhož se odchýlil od skutkového stavu zjištěného soudem prvního stupně.

Zásadně platí, že pokud se odvolací soud neztotožní se skutkovými zjištěními rozsudku soudu prvního stupně, není oprávněn sám vytvářet skutkový stav věci a nahrazovat tak hlavní líčení.

Právní úprava vztahující se k rozhodování odvolacího soudu výslovně stanoví, v jakých případech se odvolací soud může odchýlit od skutkového zjištění soudu prvního stupně. Podle § 259 odst. 3 tr. ř. může rozhodnout sám rozsudkem ve věci, jen je-li možno nové rozhodnutí učinit na podkladě skutkového stavu, který byl v napadeném rozsudku správně zjištěn a popřípadě na základě důkazů provedených před odvolacím soudem doplněn nebo změněn. Odvolací soud se může odchýlit od skutkového zjištění soudu prvního stupně jen tehdy, jestliže v odvolacím řízení buď provedl znovu některé pro skutkové zjištění podstatné důkazy provedené již v hlavním líčení, nebo provedl důkazy, které nebyly provedeny v hlavním líčení.

Z této úpravy je třeba dovozovat, že odvolací soud nemůže sám rozhodnout rozsudkem, jestliže neprovedl žádné důkazy a měnil by skutkový stav zjištěný soudem prvního stupně jen na tom základě, že by jinak hodnotil důkazy provedené v hlavním líčení před soudem prvního stupně. Pokud by odvolací soud chtěl tyto důkazy hodnotit jinak a na základě odlišného hodnocení důkazů by chtěl změnit skutkový stav, musel by rozhodující důkazy provést znovu. Pro případ změny nebo doplnění skutkových zjištění odvolací soud totiž může přihlížet jen k důkazům, které byly provedeny ve veřejném zasedání před odvolacím soudem. Při jejich hodnocení však musí navazovat na důkazy provedené před soudem prvního stupně v hlavním líčení, přičemž je vázán hodnocením těchto důkazů tak, jak to provedl soud prvního stupně, s výjimkou těch důkazů, které provedl sám. I když jsou tedy skutková zjištění, v nichž se odvolací soud odchyluje od napadeného rozsudku, výsledkem provádění důkazů a jejich hodnocení především odvolacího soudu ve veřejném zasedání, nemohou být odtržena od dokazování a hodnocení důkazů soudu prvního stupně v hlavním líčení (srov. Šámal P., Púry F., Rizman S.: Trestní řád. Komentář., II. díl., 6. doplněné a přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2004, s. 1958; přiměřeně i rozhodnutí publikovaná např. pod č. 20/1997, 57/1984, 2/2003 Sb. rozh. trest.).

V těchto souvislostech je rovněž vhodné připomenout ustálenou judikaturu Ústavního soudu k otázce tzv. překvapivosti rozhodnutí, o níž se jedná tehdy, jestliže postup obecných soudů nese znaky libovůle. Tak je tomu podle Ústavního soudu i tehdy, „... kdy odvolací soud se odchýlí od hodnocení důkazů soudem prvního stupně a tyto důkazy hodnotí jinak, aniž by je sám opakoval nebo doplnil. Jinými slovy, odchýlil-li se odvolací soud nejen od skutkových zjištění, jaká učinil soud prvního stupně na základě bezprostředně před ním provedených důkazů, ale také od právních závěrů, z těchto zjištění vycházejících, a (rozhodl) sám bez jakéhokoli dokazování, aniž by jakýmkoli způsobem

umožnil obviněnému se vyjádřit k jím nově nastolenému meritu věci, odepřel mu tímto postupem právo na spravedlivý proces ve smyslu již citovaných čl. 6 odst. 1 Úmluvy a čl. 36 odst. 1 Listiny“ (k tomu srov. například nález sp. zn. IV. ÚS 544/98, I. ÚS 113/02 aj.).

Ze spisového materiálu v projednávané věci však nevyplývá, že by soud druhého stupně v rámci odvolacího řízení významnějším způsobem doplnil dokazování. Z protokolů o veřejných zasedáních před ním provedených je zřejmé, že při prvním z nich dne 7. 12. 2006 pouze znovu vyslechl spoluobviněného J. T. a při následujícím veřejném zasedání dne 12. 12. 2006 doplnil dokazování jen písemným podáním označeným jako „žaloba na ochranu proti jednání nekalé soutěže s nárokem na přiznání přiměřeného zadostiučinění“ předloženým ze strany „obhajoby“. Žádné další důkazy ve věci již neprovedl, přesto skutkový stav, jak byl zjištěn soudem prvního stupně, ve svém rozsudku nepřipustně zásadně změnil a úměrně tomu podstatným způsobem změnil i právní kvalifikaci jednání obou obviněných.

Popsaným postupem se odvolací soud dopustil pochybení, které Nejvyšší soud při rozhodování o podaném dovolání nemohl přehlédnout a které musí být v dalším řízení odstraněno. Při jeho odstraňování odvolací soud jistě nepomine ustanovení § 263 odst. 6 věty první tr. ř. a pečlivě uváží, zda lze pro rozhodnutí o podaných odvoláních (tedy i o odvolání státního zástupce) provést potřebné důkazy ve veřejném zasedání, aniž by to neznamenal nahrazovat činnost soudu prvního stupně.

Pokud by ovšem odvolací soud dokazování sám dále nedoplňoval a pokud by neshledal ani důvody pro zrušení rozsudku soudu prvního stupně a vrácení věci tomuto soudu k novému projednání a rozhodnutí (srov. § 258, § 259 odst. 1 tr. ř.), musel by vycházet ze skutkového stavu věci zjištěného soudem prvního stupně. V tom případě je třeba mu připomenout, že skutková část výroku o vině odsuzujícího rozsudku tohoto soudu ve spojení s odpovídající částí jeho odůvodnění původně obsahovala (ve vztahu k obviněným K. B. a V. R.) i taková významná skutková zjištění, podle nichž „... oba obvinění po předchozí domluvě společně zazvonili v předemtný den u bytu poškozené ..., poté, co se jí představili jako příslušníci Policie ČR a prokázali se služebními průkazy ..., ihned vstoupili do bytu, zkroutili jí její ruku za záda, takto ji dotlačili do obývacího pokoje, kde ji tlakem na zkroutěnou ruku přinutili ke kleknutí před sedací soupravu, přiložili jí zezadu k hlavě nezjištěnou krátkou střelnou zbraň, V. R. jí ukázal injekční stříkačku s jehlou chráněnou krytem obsahující neznámou hnědou tekutinu, o které prohlásil, že je to virus žloutenky ..., přičemž zatímco obviněný K. B. prohledával byt, V. R. po zopakování hrozby použití střelné zbraně ... požadoval po poškozené podepsání směnky svým jménem ve prospěch J. T. na částku ve výši 1.000.000,- Kč, když se toto poškozené opakovaně nedařilo, odjistil V. R. předmětnou zbraň a se slovy: „tak to už je naposled“ ji přiměl k řádnému vyplnění směnky, na to jí sdělili, že pokud věc oznámí policii, píchnou jí injekci s neznámou tekutinou a nikdo už nezjistí příčinu její smrti, pro umocnění hrozeb k ní přistoupil K. B., který jí se slovy: “to máte pro výstrahu!“ zasadil ránu elektrickým paralizérem, v důsledku čehož poškozená upadla na zem do krátkého bezvědomí ...“.

Takto zjištěnému skutkovému stavu věci by odpovídala právní kvalifikace jednání obou obviněných jako trestného činu porušování domovní svobody podle § 238 odst. 1, 3 tr. zák., neboť obvinění vnikli do bytu poškozené neoprávněně (využili vůči ní lsti, když se prokázali služebními odznaky Policie ČR), na to vůči ní použili násilí a skutek spáchali se zbraní, když jí přiložili zezadu k hlavě nezjištěnou krátkou střelnou zbraň. Jelikož naplnění zákonného znaku násilí byla věnována pozornost již shora, je třeba ještě zaměřit pozornost na výklad pojmu se zbraní.

Podle § 89 odst. 5 tr. zák. je trestný čin spáchán se zbraní jestliže pachatel nebo s jeho vědomím některý ze spolupachatelů užije zbraně k útoku, k překonání nebo zamezení odporu anebo jestliže ji k tomu účelu má u sebe; zbraní se tu rozumí, pokud z jednotlivého ustanovení trestního řádu nevyplývá něco jiného, cokoli, čím je možno učinit útok proti tělu důraznějším.

Za zbraň je v právní teorii i soudní praxi považována nejen zbraň v technickém slova smyslu, ale jakýkoliv předmět způsobilý přivodit zranění. O zbraň se jedná podle judikatury i tehdy, použije-li pachatel při útoku na poškozeného elektrický proud (srov. rozhodnutí 8 To 29/1994 publikované v časopise Soudní rozhledy pod č. 51/95). Užitím zbraně k útoku nebo k překonání nebo zamezení odporu je nejen užití zbraně k fyzickému násilí, ale i její užití k působení na psychiku poškozeného, tj. k hrozbě. Trestný čin je spáchán se zbraní i tehdy, když pachatel přímo zbraně nepoužil ke spáchání trestného činu, ale měl ji za tím účelem u sebe, aby ji podle potřeby skutečně použil.

I kdyby odvolací soud chtěl odhlédnout od tvrzení poškozené týkající se použití injekční stříkačky, která nebyla nalezena, příp. i od další sporné události, zda obviněný V. R. použil vůči poškozené pistoli, anebo ji měl po celou dobu incidentu pouze v pouzdře u pasu, pak nelze opominout užití elektrického paralyzátoru. Použití této zbraně (o zbraň se zde bezesporu jedná) ze strany obviněného K. B. bylo totiž naprosto objektivně zjištěno výpověďmi obou obviněných, kteří se doznali k tomu, že u sebe paralyzátor v předmětný den měli a že K. B. jej vůči poškozené při odchodu z bytu použil. Navíc byl vypracován znalecký posudek MUDr. M. D., který konstatoval, že poškozená toho dne utrpěla vícečetná poranění, a to povrchní poranění v oblasti pravé temenní krajiny a pravé strany hrudníku a dále poranění krční páteře; přitom poranění hrudníku nebylo zcela jednoznačně specifikováno, byl uveden nálezný dvou bodových eflorescencí vzdálených dva cm od sebe. Podle vyjádření znalce mohla v daném případě poranění vzniknout v důsledku zasažení elektrickým výbojem. Za situace, kdy obvinění působili na poškozenou násilím po celou dobu neoprávněného setrvání v bytě a před odchodem ještě navíc užívali ke zdůraznění svých hrozeb zbraně (přinejmenším elektrického paralyzátoru), došlo k podstatnému zvýšení stupně nebezpečnosti jednání pro společnost, právní kvalifikace podle přísnější skutkové podstaty trestného činu porušování domovní svobody podle § 238 odst. 1, odst. 3 tr. zák. by tak byla zcela na místě.

S touto právní kvalifikací bezprostředně souvisí další v dovolání nejvyšší státní zástupkyně namítaná právní kvalifikace jednání obou obviněných jako trestného činu vydírání podle § 235 tr. zák. Zatímco soud prvního stupně zjištěné jednání obviněných kvalifikoval jako trestný čin vydírání podle § 235 odst. 1, 2 písm. c), e) tr. zák., odvolací soud zvolil mírnější právní kvalifikaci jen podle § 235 odst. 1 tr. zák., což odůvodnil tím, že prý nebylo prokázáno ani to, že by obvinění na podporu svých výhrůžek použili jakékoli zbraně, a ani to, že by k něčemu nutili poškozenou jakožto osobu v postavení svědka.

Nejvyšší soud správnosti ani těchto úvah odvolacího soudu nemohl přisvědčit. K tomu je ale zapotřebí nejprve uvést, že právnímu posouzení jednání obviněných jako souběhu obou shora uvedených trestných činů (a navíc i trestného činu loupeže podle § 234 odst. 1 tr. zák.) nic nebránilo, neboť obvinění podle zjištění soudů obou stupňů sledovali dva, resp. tři cíle, které spolu sice souvisely, ale nikterak se nepřekrývaly (porušováním domovní svobody neoprávněně vnikali do bytu poškozené, vydíráním ji nutili k podpisu směnky a loupeží se zmocňovali jejich věcí).

V obecné rovině je rovněž třeba uvést, že trestného činu vydírání podle § 235 odst. 1 tr. zák. se dopustí ten, kdo jiného násilím, pohrůžkou násilí nebo pohrůžkou jiné těžké újmy nutí, aby něco konal, opominul nebo trpěl.

Trestného činu vydírání podle § 235 odst. 1, 2 písm. c), d) tr. zák. se dopustí ten, kdo jiného násilím, pohrůžkou násilí nebo pohrůžkou jiné těžké újmy nutí, aby něco konal, opominul nebo trpěl a spáchal takový čin se zbraní [písm. c)] nebo způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví nebo značnou škodu [písm. d)].

Z tzv. právní věty výroku o vině rozsudku odvolacího soudu se podává, že obvinění K. B. a V. R. jednáním jiného nutili, aby něco opomenul, odvolací soud tak považoval za naplněné pouze zákonné znaky trestného činu vydírání podle § 235 odst. 1 tr. zák.

Ani s touto právní kvalifikací odvolacího soudu Nejvyšší soud nemohl souhlasit, neboť neodpovídá zjištěnému skutkovému ději. Již shora bylo vyloženo, že obvinění se dopustili trestných činů se zbraní, a proto přichází reálně do úvahy právní kvalifikace jejich jednání i podle odst. 2 písm. c) § 235 tr. zák. Na odvolacím soudu pak bude, aby znovu pečlivě vážil naplnění dalšího kvalifikačního znaku, totiž že čin byl spáchán na svědkovi v souvislosti s výkonem jeho povinnosti. Za svědka podle citovaného ustanovení je přitom třeba považovat svědka v materiálním smyslu, tedy osobu, která vnímala okolnosti, které mohou být podkladem pro rozhodnutí orgánů činných v trestním řízení, přičemž jednání pachatele je vedeno úmyslem odradit takového svědka od řádného plnění jeho povinností vyplývajících z trestního řádu. Pojem v souvislosti je pojem širší než pojem pro výkon, k jeho naplnění postačí jakákoli, byť vzdálená, souvislost. Při takovém výkladu zákonných pojmů by skutkovému zjištění soudu prvního stupně proto odpovídala právní kvalifikace jednání obou obviněných i podle odst. 2 písm. e) § 235 tr. zák.

Nejvyšší soud z těchto podstatných důvodů uzavřel, že rozsudek odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení skutku, jak mu oprávněně vytýkal mimořádný opravný prostředek nejvyšší státní zástupkyně. Proto z jejího podnětu zrušil podle § 265k odst. 1, 2 tr. ř. rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 12. 12. 2006, sp. zn. 5 To 735/2006, a to v celé části týkající se obviněných K. B. a V. R. Současně podle § 265k odst. 2 tr. ř. zrušil všechna další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Podle § 265l odst. 1 tr. ř. přikázal Krajskému soudu v Ostravě, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Po zrušení uvedené části napadeného rozsudku se trestní věc dostala do procesního stadia řízení před soudem druhého stupně, kdy ve vztahu k obviněným K. B. a V. R. existuje nepravomocný rozsudek Okresního soudu v Karviné – pobočka v Havířově – ze dne 23. 8. 2006, sp. zn. 105 T 19/2006, proti kterému podali oba tito obvinění, státní zástupce (ten v jejich neprospěch) a poškozená Ing. M. M. odvolání. Úkolem Krajského soudu v Ostravě bude, a to při dodržení všech v úvahu přicházejících ustanovení trestního řádu, věci se znovu a daleko důkladněji, než se v předchozím řízení stalo, zabývat a posléze učinit o podaných odvoláních zákonu odpovídající rozhodnutí, přičemž lze ve smyslu ustanovení § 265s odst. 1 tr. ř. odkázat na právní názor vyslovený v tomto usnesení.

Krajský soud v Ostravě se bude muset zevrubně zabývat z hledisek naznačených shora jak otázkou naplnění všech formálních znaků skutkové podstaty (základní a zejména kvalifikované) toho kterého ze shora vyjmenovaných trestných činů, tak otázkou naplnění jejich materiální stránky (společenské nebezpečnosti), to právě i s ohledem na možnou kvalifikovanou skutkovou podstatu konkrétního trestného činu a s tím související použití vyšší trestní sazby, která by měla odpovídat závěru, že zjištěná trestná činnost je u obou obviněných již takového charakteru a závažnosti, že zvyšuje stupeň nebezpečnosti činu pro společnost i z hledisek uvedených v ustanovení § 88 odst. 1 tr. zák.

© EPRAVO.CZ – Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Práva obviněného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vydání příkazu k dodání do výkonu trestu](#)
- [Neoprávněná činnost pro cizí moc](#)
- [Kvalifikace skutku](#)

- [Odnětí věci rozhodujícímu soudci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhradní trest](#)
- [Výkon trestu](#)
- [Účinné vyšetřování \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vyhoštění \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [„Tvrzení proti tvrzení“ \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Ochranné opatření](#)